

Adroddiad i'r	Cabinet
Dyddiad y cyfarfod	21 Chwefror 2023
Aelod / Swyddog Arweiniol	Y Cyngorydd Barry Mellor (Aelod Arweiniol yr Amgylchedd a Chludiant / Gary Williams (Cyfarwyddwr Corfforaethol - Llywodraethu a Busnes ac Uwch Berchennog Cyfrifol y Rhaglen Newid Hinsawdd a Newid Ecolegol)
Awdur yr Adroddiad	Helen Vaughan-Evans (Rheolwr Rhaglen Newid Hinsawdd)
Teitl	Strategaeth Ynni Gogledd Cymru, y Cynllun Gweithredu cysylltiedig a Chynllunio Ynni Ardal Leol yn Sir Ddinbych

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

1.1. Mae'r adroddiad ynglŷn â'r broses cynllunio ynni rhanbarthol ac ymgorffori blaenoriaethau i gamau gweithredu ac ymyrraeth strategol. Mae'n argymhell cymeradwyo Strategaeth Ynni Gogledd Cymru a'r Cynllun Gweithredu cysylltiedig ac yn darparu gwybodaeth ynghylch cychwyn Cynllunio Ynni Ardal Leol yn Sir Ddinbych.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

2.1. Mae angen penderfyniad ynghylch a ddylid cymeradwyo Strategaeth Ynni Gogledd Cymru (Atodiad 1) a <https://www.llyw.cymru/strategaeth-ynni-ranbarthol-gogledd-cymru> a'r Cynllun Gweithredu cysylltiedig (Atodiad 2).

2.2. Darparu gwybodaeth ynghylch cychwyn Cynllunio Ynni Ardal Leol yn Sir Ddinbych.

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1. Bod y Cabinet yn cymeradwyo Strategaeth Ynni Gogledd Cymru a'r Cynllun Gweithredu cysylltiedig, ac yn cefnogi gweledigaeth a dyhead y strategaeth.

3.2. Bod y Cabinet yn nodi cychwyn Cynllunio Ynni Ardal Leol yn y sir.

4. Manylion yr adroddiad

Strategaeth Ynni Gogledd Cymru a'r Cynllun Gweithredu

- 4.1. Mae bob rhanbarth yng Nghymru angen datblygu ei Strategaeth Ynni a Chynllun Gweithredu eu hunain. Lluniwyd Strategaeth Ynni Gogledd Cymru gan Wasanaeth Ynni Llywodraeth Cymru (LIC) gyda chefnogaeth a chyfraniad gan Uchelgais Gogledd Cymru (UGC), LIC a budd-ddeiliad rhanbarthol. Mae'r Camau Gweithredu wedi ei gyd-gynhyrchu gan UGC a LIC gyda chefnogaeth gan fudd-ddeiliad rhanbarthol trwy grŵp tasg a gorffen. Roedd y grŵp tasg a gorffen yn cynnwys cynrychiolwyr o UGC, LIC, Cyngor Busnes Mersi a'r Ddyfrdwy Gogledd Cymru, y chwe awdurdod lleol, a'r Bartneriaeth Sgiliau Rhanbarthol.
- 4.2. Cymeradwywyd Strategaeth Ynni Gogledd Cymru gan UGC a Gweinidog Newid Hinsawdd LIC ym Mawrth 2021. Cymeradwywyd y Cynllun Gweithredu gan UGC ym Medi 2022. Gofynnir am gefnogaeth ddemocrataidd gan bob awdurdod lleol cyfansoddol.
- 4.3. Mae Strategaeth Ynni Gogledd Cymru yn adnabod blaenoriaethau a chyfleoedd allweddol i gyflawni uchelgais y rhanbarth ar gyfer datgarboneiddio ei system ynni. Mae'r Strategaeth yn nodi'r weledigaeth ganlynol ar gyfer Gogledd Cymru: *'Sicrhau'r manteision economaidd, cymdeithasol, ecolegol a lles lleol mwyaf posibl o drosglwyddo i economi sero net a dod yn allforiwr net o drydan carbon isel drwy gydweithredu trawsffiniol a rhanbarthol.* Mae Atodiad 3 yn amlinellu'r 5 blaenoriaeth ar gyfer cyflawni'r weledigaeth.
- 4.5 Mae'r Cynllun Gweithredu yn trosi'r blaenoriaethau yn y Strategaeth i gamau gweithredu strategol ac ymyraethau. Mae UGC a LIC yn nodi y bydd yn angenrheidiol datblygu gwaith manylach i sefydlu unrhyw ofynion a ffynonellau cyllido ar gyfer unrhyw gamau gweithredu heb eu costio. Mae nifer o gamau gweithredu yn y cynllun ble mae Awdurdodau Lleol wedi eu nodi fel yr Arweinydd. Mae'r rhain wedi eu codi o'r ddogfen a'u rhoi yn Atodiad 4 er rhwyddineb.
- 4.6 Mae UGC a LIC wedi cytuno fod y Grŵp Tasg a Gorffen sy'n bodoli yn symud i Grŵp Llywio / Bwrdd Prosiect gyda Chylch Gorchwyl diwygiedig i ddarparu'r llywodraethu i oruchwylio cwblhau'r camau gweithredu o fewn y cynllun gweithredu. Bydd yr

aelodaeth yn cael ei adolygu fel blaenoriaeth gynnar, bydd y Grŵp yn cwrdd yn rheolaidd ac yn cytuno ar drefniadau ar gyfer adrodd i Fwrdd Uchelgais Economaidd Gogledd Cymru, Awdurdodau Lleol a LIC.

4.7 Mae'r Strategaeth a'r Cynllun Gweithredu yn rhoi'r cyd-destun strategol ar gyfer datblygu Cynllun Ynni Ardal Leol mwy manwl ar gyfer Sir Ddinbych.

Cynllunio Ynni Ardal Leol

4.8 Mae Cynllunio Ynni Ardal Leol (CYAL) yn ddull sy'n seiliedig ar dystiolaeth, system ynni cyfan a yrrir gan ddata sy'n ceisio adnabod y llwybr mwyaf effeithiol i'r ardal leol gyfrannu at gyrraedd y targed sero net cenedlaethol, yn ogystal â chyrraedd ei darged sero net lleol.

4.9 Mae CYAL yn cael ei ariannu gan LIC ac yn golygu paratoi cynlluniau pwrpasol o fewn bob ardal awdurdod lleol yng Nghymru. Bydd y cynlluniau hyn yn cael eu cyddatblygu gan yr awdurdod lleol a budd-ddeiliad lleol, gyda chefnogaeth gan bartneriaid gan gynnwys UGC, LIC a chymorth allanol.

4.10 Cychwynnodd y gwaith ar CYAL yn Ionawr 2023 a disgwylir iddo orffen yn Ionawr 2024.

4.11 Bydd y CYAL a gwblhawyd yn dod yn ôl i'r Cabinet i'w gymeradwyo.

4.12 Cynigir bod diweddariadau blynyddol ar gynnydd yn cael eu darparu i sicrhau goruchwyliaeth ddemocrataidd effeithiol ac i ddylanwadu a phenderfynu ar gamau gweithredu wrth symud ymlaen ac i'r dyfodol.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at y Blaenoriaethau Corfforaethol?

5.1 Bydd y penderfyniad yn cefnogi'r Cyngor i wneud ei gyfraniad i bolisi LIC i'r sector cyhoeddus fod yn ddi-garbon erbyn 2030 ac i Gymru gyrraedd ei darged sydd wedi'i rwymo'n gyfreithiol i ostwng allyriadau i Sero Net erbyn 2050. Bydd yn cefnogi'r Cyngor i gyrraedd ei darged a gytunwyd yn lleol i'r Cyngor fod yn ddi-garbon net erbyn 2030, yr uchelgais a nodwyd yn Natganiad Argyfwng Hinsawdd ac Ecolegol

2019 ac o fewn Blaenoriaeth Sir Ddinbych Fwy Gwyrdd y Cynllun Corfforaethol (2023-2028).

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut fydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

- 6.1 Ar gyfer rhai camau gweithredu o fewn Strategaeth Ynni Gogledd Cymru a'r Cynllun Gweithredu Strategol, mae gwaith manwl pellach ar sefydlu gofynion a ffynonellau cyllido wedi cychwyn gan y Grŵp Tasg a Gorffen rhanbarthol.
- 6.2 Mae nifer o'r camau gweithredu sy'n nodi'r Awdurdodau Lleol fel yr arweinydd yn gamau "ymgysylltu" / "cyfrannu" a "dim angen cyllid". Fodd bynnag bydd hyn yn golygu amser staff ar draws amrywiaeth o feysydd gwasanaeth o fewn CSDd gan gynnwys: Tîm Newid Hinsawdd, Cynllunio, Rheoli Ynni, Iechyd y Cyhoedd, Tai Sir Ddinbych, Gwasanaethau Eiddo, Rheoli Fflyd, Caffael, Gwarchod y Cyhoedd, Cludiant, Cyfathrebu a Chefnogi Busnes.
- 6.3 Mae LIC yn ariannu Cynllunio Ynni Ardal Leol. Penodwyd yr ymgynghorwyr ARUP gan UGC i gyflawni'r CYAL ar gyfer Sir Ddinbych. Mae 3 swyddogaeth wedi eu recriwtio gan UGC i gefnogi'r cynlluniau hyn gan weithio gydag Awdurdodau Lleol yng Ngogledd Cymru ac ARUP.
- 6.4 Mae'r effaith debygol y CYAL ar feysydd gwasanaeth yn y Cyngor fel a ganlyn:
- Tîm Newid Hinsawdd - cyswllt arweiniol ar gyfer y darn hwn o waith neu UGC ac ARUP, cydlynu ymdrech fewnol a chyflawni tasgau penodol.
 - Adran Gynllunio, Tai, Tîm Rheoli Ynni - cyfrannu wrth gasglu data a datblygu'r CYAL.
 - Tîm Cyfathrebu a Datblygu Cymunedol - cyfrannu wrth gasglu data a datblygu'r CYGC, adnabod budd-ddeiliad ar gyfer gweithdai ymgysylltu.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Asesiad o'r Effaith ar Les?

- 7.1 Mae Strategaeth Ynni Gogledd Cymru a'r Cynllun Gweithredu wedi ei alinio i '5 ffordd o weithio' Deddf Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Mae'r cynnwys wedi ei gyd-gynhyrchu trwy ymgysylltu â grŵp eang o fudd-ddeiliaid rhanbarthol. Bydd Asesiad

o'r Effaith ar Les yn benodol i Sir Ddinbych yn cael ei gynnal wrth ddatblygu CYAL Sir Ddinbych.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

8.1 Mae UGC wedi rhannu'r Cynllun Gweithredu drafft gyda phob arweinydd arfaethedig a sefydliad galluogi a nodwyd yn y Cynllun, Bwrdd Rhaglen Ynni UGC, Grŵp Swyddogion Cynllunio Gogledd Cymru, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, a phawb sy'n mynychu'r gweithdy (tua 100 o unigolion yn cynrychioli 60 sefydliad).

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1 Fel nodwyd yn 5.1, mae'r argymhellion yn yr adroddiad hwn yn cefnogi'r Cyngor i gyrraedd ei darged a gytunwyd yn lleol i'r Cyngor fod yn Ddi-Garbon Net erbyn 2023. Mae'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig yn cynnwys buddsoddiad ar gyfer y Prosiect Di-Garbon ac mae'n cydnabod y bydd angen i gyllidebau ariannol CSDd gyd-fynd â blaenoriaethau'r Cyngor o ran yr hinsawdd ac ecoleg pan fo prosiectau ac ymyriadau'n cael eu datblygu a'u gweithredu. Fel nodir yn 4.5 mae angen mwy o waith manwl i sefydlu'r gofynion a ffynonellau ariannu ar gyfer unrhyw gamau heb eu costio. Bydd unrhyw ofynion ariannu yn cael eu hystyried gan y Grŵp Craffu Cyfalaf a bydd penderfyniad terfynol ar gymeradwyo cyllid yn dod yn ôl i'r Cabinet.

10. Beth yw'r peryglon ac a oes unrhyw beth y gallwn ni ei wneud i'w lleihau?

10.1 Mae risgiau perthnasol wedi eu nodi yn Atodiad 5.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

11.1 Adran 2, Deddf Llywodraeth Leol 2000 - y pŵer i wneud unrhyw beth mae CSDd yn ystyried sy'n debygol o gyflawni hyrwyddo neu wella lles amgylcheddol eu hardal.